

## Arts visuals a l'espai públic. Quan s'esberlen les vitrines

Publicat per [Interacció](#) [1] el 24/05/2023 - 09:40

---



En el decurs dels darrers anys s'ha estudiat abastament el concepte de democràcia cultural i les implicacions pel que fa a la participació activa de la ciutadania en el procés de la creació i difusió de la cultura. Una reivindicació que porta implícita la posada en valor d'espais artístics que queden fora dels marges institucionals preestablerts, una cultura que sobrepassa les parets dels teatres, els museus, els centres culturals, per tal de reconquerir l'espai urbà més proper i quotidià de la ciutadania: el carrer.

Certament, el carrer i el mobiliari urbà per extensió ens retornen la capacitat de deixar-nos sorprendre; els espais més recòndits esdevenen punts de trobada i excuses per a incentivar la creativitat. Murs que s'omplen de colors gràcies a l'art mural, fotografies impreses sobre parets abandonades, espais reaprofitats com fàbriques o mercats, que es reconverteixen en eixos neuràlgics de la comunitat. En definitiva, [espais recobrats](#) [2], també en la línia dels nous usos patrimonials que s'ha donat a edificis industrials que havien perdut el seu ús original. De la mateixa manera, els indrets més inesperats guanyen un nou significat gràcies a intervencions artístiques que els interroguen i els fan dialogar amb el territori més proper.

Perquè l'espai públic és – o hauria de ser – l'espai dels possibles. Així ho reivindica en [Nando Cruz](#) [3] amb el seu projecte [Altres escenaris possibles](#) [4], en el qual recull més de 200 reportatges sobre concerts que es duen a terme en indrets que queden fora dels circuits culturals tradicionals. Una oferta infinitament rica en la seva diversitat que queda fora radar, és a dir: fora de l'abast de les administracions.



Part del mur pintat per l'artista Roc Blackblock a Can Joc en el marc de 'Murs que parlem'  
amb la voluntat de commemorar els 80 anys del bombardeig de la ciutat de Granollers

El 2015 el [Centre d'Estudis i Recursos Culturals](#) [5], de la mà de [Trànsit Projectes](#) [6], va dur a terme un [estudi](#) [7] dels agents que quedaven fora el radar de l'administració.

Malgrat tot, trobar l'art en allò imprevisible i deixar que simplement passi, no és sempre una tasca fàcil. L'ús de l'espai públic es regula i es qüestiona, cada vegada més, per una política reactiva i de control, més que no pas preventiva o propositiva. Si s'observés l'espai des d'una perspectiva possibilista - i no problemàtica - ens trobaríem amb espais més amables i proclius per a la creació i la participació cultural directa i real.

En el mateix ordre de coses, Oriol Martí, polític i gestor de projectes culturals, assenyala al pròleg del llibre [El carrer és nostre](#) [8] que:

"De la mateixa manera que, en l'àmbit del teatre, l'edifici ha acabat per menjar-se l'acció que s'hi representa, el carrer corre el perill d'acabar associat - i de forma gens innocent- a una restricció, un subjecte d'ordre i normativa, i d'esdevenir l'aparador que representa el poder. Vigilat, patullat i monitoritzat, l'espai públic de la mercantilitzada societat de consum pot ser centre comercial, restaurant de mil terrasses i escenari de manifestacions partidistes enllaunades; però no, i cada cop menys, espai d'encontre artístic, d'espontaneïtat creativa, de transversalitat per a tothom. Si ens creguéssim els mantres de la societat de coneixement, també hauríem de reclamar més presència de la cultura al carrer, l'espai que hauria d'estructurar la forma més bàsica de convivència, de democràcia primigènia, de contacte sense restriccions classistes, l'espai de tothom".

### Les arts visuals fora dels marges



L'art, com a forma de llenguatge, és l'expressió més genuïnament humana.

De la mateixa manera que la música s'escola per totes les esclotxes de la vida quotidiana i forma part del nostre dia a dia, o que el teatre i el circ troben les seves expressions més essencials a la plaça del poble, les arts visuals ocupen espais nous i renovats que s'han de tenir en consideració.

Aquesta premissa comporta dessacralitzar el concepte d'art i entendre'l en la seva dimensió de procés i no tant de producte. Entendre que més enllà dels museus i dels centres d'art, aquest ocupa els marges del que es pressuposa com el seu espai. Tot i que massa sovint hagi quedat relegat o reclòs en un àmbit estrictament institucional, l'art forma part de la vida, a diari, a totes hores.

A més a més, així com les ciutats i les persones que l'habiten es transformen, també ho fa l'art. Aquesta concepció dinàmica i oberta, flexible, entra en contradicció amb els espais considerats segurs per a les peces artístiques.

Però no podem confrontar l'espai públic envers l'espai museístic o galeria d'art sinó que cal entendre els dos àmbits com a complementaris: mentre el primer defensa el procés més enllà del resultat, el segon procura preservar l'obra d'art per a assegurar-ne la conservació i el llegat per a generacions futures. Ambdues apostes són necessàries.

Tot seguit, compartim a mode d'exemple algunes de les accions dedicades a la difusió de les arts visuals al carrer, incloses al [Banc de Bones pràctiques de projectes culturals](#) [9] de la Diputació de Barcelona. Cal tenir en compte, però, que en aquest banc es recullen accions i projectes de diversos àmbits i disciplines.

El [NYS – Polígon Arts Festival](#) [10] (Ajuntament de **Castellbisbal**) es tracta d'un projecte inèdit a nivell europeu, que pretén reivindicar un espai urbà, industrial i natural a través de la cultura, tot fent participis a múltiples sectors. (vegeu [l'entrevista](#) [11] a Albert Gusid'Interacció)

A través de la implicació del sector industrial i empresarial, així com d'organismes administratius i artistes interdisciplinaris, s'aposta per retornar a la ciutadania l'impacte de les activitats industrials a través del llenguatge artístic. La programació, que s'estén durant un mes, compta amb exposicions, conferències, instal·lacions permanents, performances, recitals de poesia, concerts, funcions de dansa i teatre i projeccions audiovisuals, en definitiva, s'usa el llenguatge universal de la cultura en qualsevol de les seves disciplines i expressions. Aquestes activitats, que compten amb una gran participació d'artistes de Castellbisbal així com d'arreu del territori català, contribueixen a generar nous espais de trobada entre cultura i indústria, generant un diàleg entre l'espai, el públic i les obres presentades.

L'edició d'enguany es celebra del 28 d'abril al 21 de maig, amb 14 empreses i 42 artistes participants.

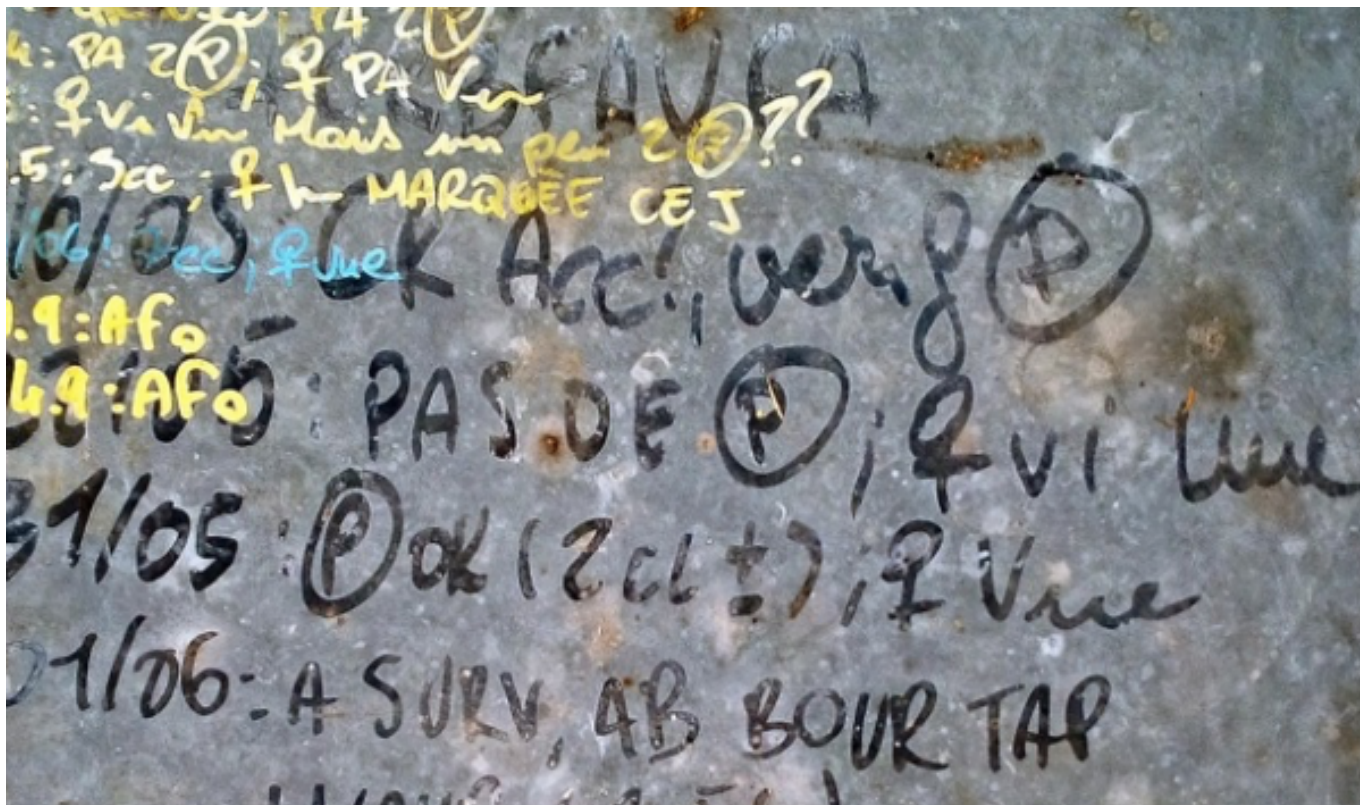


NYS Polígon Arts a la zona industrial de Castellbisbal | Clara Nubiola

[Murs que parlen](#) [12], consisteix en la promoció d'intervencions muralistes en parets mitgeres de la ciutat de **Granollers**, dutes a terme per part d'artistes locals d'abast internacional. Les parets mitgeres són un element característic del paisatge urbà, però sovint no són considerades elements de l'espai públic. Aquest element vertical, de gran impacte visual, és susceptible de ser reapropiat i habitat pels ciutadans mitjançant accions artístiques que dialoguin amb la ciutat, el territori i el teixit comunitari. Té una doble vessant: desenvolupar una intervenció artística en una paret mitgera de gran format i incidir en la millora del barri on es localitza la paret mitgera. El projecte Murs que parlen creu en l'art i els processos creatius com a millora dels territoris, és per això que la ciutadania que habita el territori més proper al mur esdevé part essencial del projecte d'intervenció i se l'involucra amb activitats de participació, debat i creació. Activitats fetes a mida per a cada projecte. Programar anticipadament el ressò que pot tenir una pintada a l'espai públic ens permet també conceptualitzar l'entorn de la pintada com un epicentre des d'on disparar propostes culturals al barri. En aquest sentit, el projecte Murs que parlen incorpora espais en desús i/o mòbils del barri (quioscos, locals buits, cargoles prefabricades), des d'on actuar, proposar, conversar i dinamitzar amb el territori i que són el punt de referència del projecte a cada territori. Crear aquests punts culturals, visibilitzar-los, fer-los atractius i dinamitzar-los serà la manera d'ampliar el ventall de possibilitats de promoció de la cultura a la ciutadania.

En tercer lloc, el [Panoràmic](#) [13] és un festival que té la fotografia com a protagonista, tot i que també s'hi expressen altres disciplines com el cinema, el vídeo, les instal·lacions i d'altres pràctiques artístiques contemporànies. Es tracta d'un cicle d'exposicions, projeccions, workshops i activitats al voltant de la fotografia i l'audiovisual a l'àrea de **Granollers i Barcelona** que es du a terme a la tardor. És, doncs, un projecte transversal que neix amb la voluntat d'explorar, conèixer, aprendre i reflexionar a través del llenguatge universal de la imatge fixa i la imatge en moviment. Cada any, el festival desenvolupa la seva temàtica entorn a un concepte i és a través de les diverses arts visuals que aquest es treballa des de les exposicions, la formació, l'educació i la participació. Si bé la programació de cada edició consta amb col·laboradors de llarg recorregut, el festival també contribueix a la visibilització de la creació de les noves generacions que treballen en torn al cinema i a la fotografia. El festival, doncs, vol promocionar vivament el nou talent que emergeix d'escoles de cinema, escoles de fotografia i escoles

audiovisuals.



"L'art et l'abeille", pintura sobre rusc al Molí de Can Xerta a Riudebitlles

Per la seva banda, el projecte [Els carrers segueixen sent nostres](#) [14], a **Sant Pere de Riudebitlles**, engloba una quarantena d'accions artístiques al carrer de Riudebitlles, entre les que hi trobem murals, intervencions i instal·lacions. Els carrers segueixen sent nostres va néixer durant la pandèmia per tal de reivindicar l'ús dels carrers durant aquell període i és la premissa sota la qual se cerquen espais no convencionals, públics i exteriors a Riudebitlles on exposar, pintar i, en general, modificar i transformar-los, de forma efímera, o no. Amb tot, el projecte es transforma en un itinerari artístic que creua espais i carrers del municipi. És un projecte impulsat per [Riudebitlles Territori d'Art-RTd'A](#) [15]: un vòrtex cultural, un punt de trobada artístic com a laboratori d'idees i de nous professionals.

[360° Avià dibuixa un poble](#) [16] és un festival cultural celebrat anualment al poble d'**Avià** que té per objectiu recollir les expressions artístiques locals. Fa anys que l'Ajuntament col·labora amb el [Konvent PuntZero](#) [17] de Cal Rosal i el 2021 van comptar amb la comissionada de l'exposició Rosa Cerarols, coeditora del llibre [L'altre món rural](#) [18], i l'artista reconeguda [Clara Nubiola](#) [19]. L'artista va cocrear una peça visual amb més de 500 aportacions realitzats pels avianesos, que dibuixaven el seu poble de manera lliure. Als diferents plafons que formen l'estructura hi apareixen persones d'Avià, carrers, paisatges, edificis, botigues, animals i fins i tot, construccions abstractes. La peça, una estructura circular de fusta de cinc metres de diàmetre i tres metres d'alçada, es va instal·lar en un camp acabat de segar que està ubicat entre les piscines i l'Ajuntament d'Avià. La jornada inaugural va comptar també amb diferents activitats com un taller de serigrafia de samarretes, una actuació musical per part de la DJ Ivana Ray Singh i el repartiment de postals commemoratives. El projecte 360° Avià dibuixa dona continuïtat a les col·laboracions anuals entre el consistori i el centre cultural berguedà.



360º Dibuixa Avià – Clara Nubiola. Projecte artístic de l'Ajuntament d'Avià i Konvent

### L'art que reivindica la convivència

És a l'espai públic on les persones socialitzen, es relacionen, on s'aprèn a respectar i a compartir. En aquest sentit, els projectes artístics que es duen a terme a l'espai públic tenen alguns punts forts que ens agradaria posar de manifest.

- En primer lloc, són accions que cerquen la singularitat del seu territori i que, per tant, hi estan directament vinculades.
- Donen un nou significat als carrers, les places, les mitgeres. Indrets que havien quedat oblidats prenen vida de nou i es tenen en consideració, formen part de l'imaginari col·lectiu.
- L'espai urbà es reapropia i torna a ser de la ciutadania i, en aquest sentit, l'art esdevé l'excusa per a establir aliances i per fer aflorar el debat i la reflexió entorn a la identitat i els desitjos i les frustracions de la comunitat.



- Aquests projectes permeten trencar les dinàmiques habituals i clàssiques del circuit de la creació i del mercat de l'art i, per tant, són una aposta ferma a favor de la democràcia cultural.
- En definitiva, el carrer és el millor escenari possible per a posar en pràctica l'educació en valors i el respecte envers l'altra i els projectes recollits al Banc de Bones pràctiques són un clar exemple de la voluntat per a refermar el compromís per la convivència a través del foment de l'art i la cultura.

## Referències bibliogràfiques

Cerarols, R., Nogué, J. (eds.). (2022). *L'altre món rural : reflexions i experiències de la nova ruralitat catalana*. Tigre de Paper. Centre d'Informació i Documentació ([CIDOC](#) [20]) Signatura: [S 03923](#) [21]

Cruz, N. (2022) *Altres Escenaris Possibles*. Xarxa de Centres Cívics. Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona. [barcelona.cat/centrescivics](https://barcelona.cat/centrescivics) [22]

Llordés, T. i Pont, F. (2014). *Espais recobrats. Els nous usos del patrimoni industrial català*. MNACTEC. Centre d'Informació i Documentació ([CIDOC](#) [20]) Signatura: [S 01316](#) [23]

Mestres, A. (dir). (2015). *Agents Culturals Sotaradar. Emergència, invisibilitat, independència i relacions amb l'administració: aproximació a una realitat canviant*. Diputació de Barcelona. Centre d'Estudis i Recursos Culturals. Centre d'Informació i Documentació ([CIDOC](#) [20]) Signatura: [E150254](#) [24]

Pallarès, A. i Pérez, M. (2017). *El carrer és nostre*. Raig Verd. Centre d'Informació i Documentació ([CIDOC](#) [20]) Signatura: [S 01836](#) [8]

---

**Categories:** Article

**Etiquetes:** sectors culturals i creatius

**Etiquetes:** desenvolupament territorial

**Etiquetes:** patrimoni cultural

**Etiquetes:** arts i creació

**Etiquetes:** governança cultural

- [25]



URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2023/05/bbpb-arts-visuals-espai-public>

**Enllaços:**

- [1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>
- [2] <https://www.espaisrecobrats.cat/>
- [3] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2022/05/nando-cruz-entrevista>
- [4] <https://ajuntament.barcelona.cat/centrescivics/es/projecte/altres-escenaris-possibles>
- [5] <https://www.diba.cat/es/web/cerc>
- [6] <https://www.transit.es/?lang=ca>
- [7] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2015/agents-culturals-sotaradar>
- [8] <https://cercler.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-imageviewer.pl?biblionumber=45868>
- [9] <http://www.diba.cat/es/web/cerc/bones-practiques>
- [10] [https://www.diba.cat/documents/16060163/22275116/70\\_NYS.pdf/e45c0293-65a8-a3c7-4a3c-23d50a13fb64?t=1658224511425](https://www.diba.cat/documents/16060163/22275116/70_NYS.pdf/e45c0293-65a8-a3c7-4a3c-23d50a13fb64?t=1658224511425)
- [11] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2021/12/albert-gusi-entrevista>
- [12] <https://www.diba.cat/documents/16060163/0/64-murs+que+parlen.pdf/4a16418f-c424-5919-30ec-c054d22dd0df?t=1658217248005>
- [13] [https://www.diba.cat/documents/16060163/0/68\\_Panoramic.pdf/b5bfd984-0439-ebf2-959d-ebfbbeb9083b?t=1658218915538](https://www.diba.cat/documents/16060163/0/68_Panoramic.pdf/b5bfd984-0439-ebf2-959d-ebfbbeb9083b?t=1658218915538)
- [14] <https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/16-Els+carrers+segueixen+sent+nostres.pdf/89e02b2e-3996-7e89-6a26-f799e66b3f28?t=1657183062807>
- [15] <https://www.riudebitlleterritoriart.com/>
- [16] [https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/22\\_Avia+Dibuixa+%281%29.pdf/7e4ad4db-04de-304e-c629-0189e76a4e9d?t=1657523489183](https://www.diba.cat/documents/16060163/22275132/22_Avia+Dibuixa+%281%29.pdf/7e4ad4db-04de-304e-c629-0189e76a4e9d?t=1657523489183)
- [17] <https://konventzero.com/>
- [18] <https://cercler.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=46761>
- [19] <https://claranubiola.com/>
- [20] <https://www.diba.cat/es/web/cerc/cidoc>
- [21] <https://cercler.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-imageviewer.pl?biblionumber=46761>
- [22] <https://www.barcelona.cat/centrescivics/altres-escenaris-possibles/>
- [23] <https://cercler.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-imageviewer.pl?biblionumber=39317>
- [24] <http://cercler.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-retrieve-file.pl?id=146aae95b31253d21c12c305393d9b42>
- [25] <https://interaccio.diba.cat/node/9192>